

Pismo mladom gay katoliku

Pismo je objavljeno u Međunarodnoj katoličkoj teološkoj reviji Concilium u broju posvećenom „Homoseksualnostima“ (siječanj 2008).

Carissimo,

smatram velikim privilegijem priliku da ti pišem! To je tako važno, da bih se još malko želio zadržati na riječi „ti“, te bih te htio zamoliti da razmisliš o tome kako je to nov i otvoren način obraćanja!

Koliko puta su ti se dosad u nekoj katoličkoj publikaciji obratili riječju „ti“? Ne nekim besadržajnim „ti“ iz reklama, gdje se pitanja postavljaju nekako poput: „Jesi li ti već razmišljao o tome da postaneš svećenik ili časna sestra?“ Te reklame ne misle stvarno na *tebe*. One se odnose na „nekoga tko je kao ti u svakom pogledu, ali ipak nije gay ili to u najmanju ruku vrlo dobro skriva“. Obično kada se u katoličkim publikacijama govori o gay temama, stil pisanja odjednom postane štur i pojavi se tajanstveno „oni“. To „oni“ očigledno živi na nekom drugom planetu, različitom od tvoga. Tko god priča o „njima“ živi zapravo na nekom drugom planetu, na kojem je zbog nedostatka kisika nemoguće koristiti zamjenice „ja“, „ti“ i „mi“. Ako netko i počne koristiti ove zamjenice, ubrzo osjetiš da jedina stvar koja im daje slobodu da to čine jest njihova heteroseksualnost, te su dovoljno iskreni da mogu reći kako zapravo i ne razumiju o čemu se radi.

Možda si već pokušao popričati o tome kako si gay i katolik: sa nekim svećenikom ili čak biskupom, koje je tvoj gay-radar registrirao kao potencijalnu „familiju“, nekoga komu se možeš povjeriti. Pritom si vjerojatno primijetio kako se, uz svu njihovu želju da se ponesu prijateljski, u njihovu glasu pojavila potajna suzdržanost. U njihovoj se nutринi pokrenuo mehanizam opreza, pa kad kažu „ti“, ti osjećaš da je „ja“ koje ti se obraća prešlo u modus prikrivanja, osjećaš da je postalo nekako službeno, te da „ti“ kome govori u sebi nema životnog daha, nego se etiketira kao nešto čime se „treba rukovati s krajnjim oprezom“. U pozadini glasa koji govori jednako glasno visi jedno „ali“, „ali“ koje znači: „ti, ali ne kao što si ti“.

Evo te sada tu, čitaš jednu katoličku publikaciju, dio si ogromne i fantastične svjetske komunikacijske mreže koja spada u radosti katoličanstva — i odjednom se dopušta da se dogodi nešto novo. Jer tebi se kao „tebi“, katoliku koji je igrom slučaja gay (što god to značilo), obraća jedan katolik koji je u poziciji da kaže:

„Ja sam katolik koji je igrom slučaja gay, što god to značilo“. *Ja* smijem s tobom razgovarati, s *tobom* koji si svjestan da stojiš na početku jedne životne priče u kojoj veliku ulogu igra i činjenica da si gay. Nudi mi se prilika da ti se obratim ne zato što mi je to službena dužnost, nego kao brat, brat čija životna priča uključuje i otvoreno priznanje i življenje svoje homoseksualnosti. Pružena mi je prilika da ti se obratim s iste pozicije na kojoj se ti nalaziš, kao onaj koji ne zna bolje od tebe tko si ti, a čak ne zna ni vrlo mnogo o tome tko je on sam. A ipak, dogodila se jedna novost. Postalo je moguće da se riječ „ti“ u jednoj *mainstream* katoličkoj publikaciji izgovori otvoreno, na način koji će — nadam se — imati kreativnog odjeka u tvome biću. To „ti“ izgovara „ja“ koje je prošireno i rastegnuto otvorenim gay životom unutar Katoličke crkve.

Kao i svaki drugi strašljivac, kada sam bio suočen s privilegijem da sudjelujem u ovoj komunikaciji, moja je prva pomisao bila da jednostavno pobjegnem. Jer privilegij nosi sa sobom odgovornost. Ovaj je pak privilegij posebno zastrašujući, budući da postoji samo Jedan koji ti se može obratiti sa „Ti“ na način da tvoje „Ja“ prizove u egzistenciju bez da te promijeni ili ti naudi. To je Naš Gospodin sam. Tu je moć zadobio prošavši kroz smrt kako bi mogao tebe i mene dozvati u postojanje i obojici nam dati po jedno „Ja“ nad kojim nema vlasti ni smrt ni strah od nje. Nema ničega običnoga u mogućnosti obraćanja drugome kao „ti“ na način da ga time dozoveš u postojanje.

Kad se službeni naučavatelji naše Crkve sjete sami sebe — a to je obično onda kada su u defanzivi — tada obično ističu kako ono što oni nazivaju „magisterium“ („učiteljstvo“) nikada ne može nadomjestiti savjest, nego samo može biti glas pored tvoga, na istoj razini s tvojim vlastitim glasom, podložan dahu Našega Gospodina jednako poput tvoga glasa. To je glas koji te ohrabruje, savjetuje, pomaže ti da formiraš svoju savjest, ali to nikada nije glas koji bi te nadjačao tako da počneš slušati samo njega, umjesto da prođeš kroz muku pronalaska vlastitoga glasa.

U tome su potpuno u pravu. Ni ja sâm nemam pravo da budem manje pažljiv od učiteljstva kada razgovaram s tobom. Vidiš, razlika između moga pokušaja da ti se obratim kao „tebi“ i pokušaja svećenika ili biskupa sa suzdržanošću, neizrečenim „ali“ u pozadini njegovih riječi nije u tome da je on licemjer a ja nisam, da je on neprirodan a ja ne. Ne, ja sam jednako licemjerman kao on i jednako sam neprirodan. U pozadini moga glasa također visi jedno „ali“, iako se ne odnosi na tebe. Ipak ne bih bio iskren kada bih se pretvarao da, kao homoseksualcu, moja ljubav prema Crkvi na mojim glasnicama nije ostavila ožiljaka. Stvarnosti koje navode svećenika ili biskupa da s tobom razgovara na napet i neprirodan način su iste one stvarnosti koje mene tjeraju da dugo i temeljito razmislím kako da ti se obratim. Užasnut sam pomišlju, što bi mislio o

meni da razgovaraš sa mnom licem u lice, umjesto da me susretneš pomoću ove krinke koju pletem riječima, riječima koje mogu ispravljati, uređivati i mijenjati prije nego što dopru do tebe.

Ako je glas kojim ti ja govorim različit od onoga koji si navikao čuti, to je uglavnom djelo slučaja ili milosti, ovisno o tome kako ti to tumačiš. I da, *ti* ćeš ga morati protumačiti, *ti* ćeš morati odlučiti da li ja koji ti se obraćam kao „tebi“ to mogu činiti samo zbog nekog propusta, neke pogreške u sustavu, ili ipak ima nešto od Pastirova glasa u ovom neautoriziranom glasu koji ti se obraća, Pastira čiji glas poznaješ i kojeg se ne bojiš. Nemam pravo reći da sam ja kanal toga glasa. Nitko od nas to nema pravo reći. Možemo se jedino nadati da nas On koristi ili priprema da nas jednog dana iskoristi. No, samo oni kojima se svaki od nas obraća mogu razumjeti tko im se obraća, kakva je to zapravo mješavina glasova, koja biva odaslana našim eterom.

Ako postoji razlika, onda se ona – da ti se ispovjedim – sastoji iz čina tvrdoglavosti i prkosa s moje strane. Odbijanje vjerovati u nešto – to je ono skriveno „ali“ u mome glasu. „... Ali Bog koji nam je objavljen u Isusu nikako ne bi mogao dovesti taj maleni djelić čovječanstva koji je homoseksualan u tako bezizlaznu situaciju u kakvu ga je dovela Crkva. Ni u kojem slučaju ne bi mogao reći: 'Ljubim te, ali samo ako postaneš nešto drugo'; ili: 'Ljubi bližnjega svoga, ali u tvom slučaju, ne kao samoga sebe, nego kao da si netko drugi'; ili: 'Tvoja je ljubav preopasna i destruktivna, bavi se nečim drugim.'“ Čin tvrdoglavosti i prkosa za jednog katolika baš i ne izgleda kao dobra polazišna točka. Tvrdoglavost i prkos imaju đavolski prizvuk. To je tako osim ako je, naravno, ovo odbijanje da se u nešto vjeruje potpomognuto tako jakim osjećajem nečije dobrote da znaš kako bi ga teško uvrijedio kad bi vjerovao da je taj netko sposoban djelovati onako kako mu se podmeće.

Obojica možemo zamisliti neku ženu koja odbija vjerovati u krivnju koju njezinom mužu prebacuje uredno imenovan sud i porota u vezi s nekim finansijskim malverzacijama. Izgleda kao da svi dokazi ukazuju u istom smjeru, ali žena ipak tvrdoglavo i prkosito odbija vjerovati da je njezin muž takvo što mogao učiniti, čak i kada se on sam ponekad koleba u svojoj obrani, možda da ju poštedi napora koji ona ulaže podupirući ga. U nekim slučajevima ova će se priča okončati s novim dokazima, ili promjenom okolnosti, rezultirajući potpunim oslobađanjem muža. Pokazat će se da je žena bila u pravu kada nije dopuštala da njezinu vjeru u dobrotu svoga muža zatruje javna kleveta. U drugim slučajevima neće biti sretnoga kraja i svi koji su bili svjedocima čitavoj stvari smatrat će ženu patetičnom osobom koja je izgubila vezu sa stvarnošću, zapavši tako duboko u nevjericu da ne može prihvatiti da je njezin muž prevarant.

Želim s tobom biti iskren! Ja sam ta tvrdoglava i prkosita žena, a priča još nije gotova. Ni ja ni ti ne znamo da li je moje odbijanje da vjerujem da se Bog može prema homoseksualcima odnositi onako kako starješine sela i lokalni sud tvrde da se odnosi odbijanje rođeno iz vjere u ljubav koja će se ispostaviti istinitom, ili je ono jednostavno znak moga samozavaravajućeg bijega iz stvarnosti. Ljudi koji ti se obraćaju sa suzdržanošću u glasu savršeno dobro znaju da je posrijedi jedno od ovoga dvoga, te su ozbiljno zabrinuti za tvoju sigurnost i ne žele te poslati na jedno tako riskantno putovanje.

Da, zaista želim s tobom biti iskren, jer pozivati te u mjesto u kojem se nalazi ona prkosita žena i, prema tome, u mjesto ranjivosti i nesigurnosti do svršetka priče nije nešto što olako činim. To je mjesto zastrašujuće. Jer, ne mogu ti ponuditi rješenje. Ne znam jesam li arogantan kada kažem: „Radije ću se usuditi proći kroz strah da je biti gay možda samo obična laž, nekakav oblik samozavaravanja koji nikamo ne vodi, uzdajući se da će Duh Božji raspršiti taj strah, razotkriti da je taj strah samo iluzija, omogućivši mi da budem poput djeteta dok se sa strahom suočavam; radije to, nego da se grčevito držim stava da je strah tu radi moje sigurnosti, da me štiti od ponora besmisli i tako dopustim da me vodi razborito 'ne' naše crkvene tradicije.“

Vidiš, ja više ne prezirem to razborito „ne“. Prije jesam. Prije sam mrzio kukavičluk, dvoličnost i laži. Sada pak uviđam kolika je cijena iskoraka iz toga stava i također uviđam s koliko ti se opreza moram obraćati. Jer tko od nas može sa sigurnošću reći da nas ne pokreće nekakva neobuzdana želja za junaštvom, umjesto da nam motiv bude Gospodinov glas koji govori: „*Duc in altum!*“ – „Izvezi na pučinu!“ (Luka 5,4)? Izvesti tamo gdje razboriti misle da nema ribe za uloviti, da nema ljudi podjednako vrijednih ljubavi, nego postoji samo vrtlog neurednih i nepopravljivih čežnji; iskoračiti iz toga zaštitnoga „ne!“, vjerovati da mi se netko obraća s „Ti“ bez onoga užasnoga „ali“ znači stajati gol pred Duhom i biti ranjiviji nego ikad pred vlastitim samozavaravanjem. Jedino rješenje će doći onda kada počne pristizati ulov, a to možda neće biti za moga ili tvoga životnoga vijeka.

Ne, ne želim tvrditi da je lako i samorazumljivo otvoreno biti gay katolik. Nije. Za početak, sama činjenica da uopće želiš pročitati pismo poput ovoga govori koliko si već prepreka morao i uspio prijeći. Možda si već iskusio mržnju i diskriminaciju u vlastitoj zemlji, od strane članova obitelji, u školi, od strane zakonodavaca željnih jeftinih glasova, kroz kričave novinske naslove koji paraju tvoju dušu i sijekavaju tako jako da ostaješ bez riječi u svoju obranu. A vjerojatno si primijetio da Crkva, koja sebe naziva i jest tvoja Sveta Majka, u najboljem

slučaju šuti pred ovom mržnjom i strahom. Pritom se prečesto njezini glasnogovornici spuštaju na razinu drugorazrednih političara i stavljaju svoj glas u službu mržnje, dok istovremeno tvrde da ustaju u obranu ljubavi. Puka činjenica da si usred i unatoč svim tim glasovima punim mržnje čuo glas Pastira, koji te zove da budeš dio njegova stada, već je čudo daleko veće nego što slutiš, čudo koje te priprema za djelo koje je suptilnije i delikatnije od onoga što oni glasovi mogu ikad zamisliti.

Budući da se čvrsto držiš vjere koja ti je predana, bit ćeš dionikom svega prezira koji Katolička crkva trpi od strane modernoga svijeta – ljudi će te smatrani nekim tko ima malo toga vrijednoga za ponuditi. A budući da si katolik, uvijek će malo trebati da te tvoji suvremenici, kad god htjednu ostvariti kakav projekt, na neki način smatraju izdajnikom. Nikakvo čudo: to je u opisu radnog mjesta. Međutim, ti ćeš usto biti suočen s još nečim, jer će te i unutar same Crkve na neki način smatrati izdajnikom. „Ne baš jedan od nas.“ I sigurno ne netko tko bi mogao javno predstavljati Crkvu, biti vidljivi dio znaka koji vodi k spasenju. A zar može biti nekako drukčije? Jer ako je biti gay pogreška pri stvaranju, kako se drži, tada se na nekome tko je gay milost može očitovati jedino tako da se iz tvoga ili moga identiteta odstrani to biti gay.

Nemoj da te onda iznenadi da će se vjernima i pouzdanima smatrati oni koji slijede svaki mogući psihološki lažni trag s ciljem da pronađu znanstveno utemeljenje tvrdnje da je homoseksualnost patološki poremećaj (bolest). Takve će se ljude hvaliti kao „znakove proturječja“ i one koji se ne žele pokoriti duhu vremena. Istovremeno će tebe smatrati lošim katolikom, ako te uopće budu smatrali katolikom. Jer dok su se evangeličke skupine već odavno distancirale od svojih „reparativnih terapija“ i „ex-gay pokreta“, a njihovi vođe se ispričali zato što su zavodili vjernike, iste te ideje će kod katolika nalaziti potporu i podržavanje, budući da povlađuju trenutnom crkvenom učenju. Ali nemoj se bojati tih ideja i nemoj mrziti njihove širitelje. Oni su naša braća. Sama činjenica da ta braća uviđaju da je istinitost crkvenog učenja utemeljena na prirodoznanstvenoj spoznaji znači da će nas očiglednost onoga što je istinito na koncu i osloboditi. A ova će istina biti veća od onoga što ti ili ja ili oni možemo danas zamisliti i ona će nas sve osloboditi.

Ali što je s onim dugim „u međuvremenu“? Za tebe, kojeg zovu po imenu, jednako kao i za mene, koji učim da zaprimim jedno „ja“, biti katolik uključuje poziv na neku vrstu služenja, neku vrstu akcije, neku vrstu javnog nasljedovanja života i smrti Našega Gospodina. Stoga se ne želim pretvarati: ustanovit ćeš da razvijaš službu, kao što sam ja ustanovio da je razvijam, koja nema nikakvu javnu potporu crkvenog autoriteta. Bit će to kao da ne postojiš. Morat ćeš naučiti

živjeti u tišini niti odobravanja niti neodobravanja. Nestat će te iz vidokruga ljudi i, ako si imalo kao ja, očajnički željan odobravajućeg pogleda, ovo ćeš doživjeti kao jedan oblik umiranja. Naime, svakom je od nas dano da budemo to što jesmo kroz poglede drugih. Na te poglede reagiramo, puštajući ih da nam kažu što trebamo biti i u skladu s tim se ponašamo. Stoga je zastrašujući i riskantan pothvat propasti kroz pod u prostor u kojem nema pogleda, nema odobravanja, nema čak ni neodobravanja.

Naravno, također je moguće da sam propao kroz pod na mjesto gdje nema pogleda zato što sam postao hermetički zatvoren u vlastiti ponos i samozavaravanje. U tom slučaju nikada neću pronaći pogleda, nego ću plesati u ritmu toga zavaravanja smatrajući se sve do smrti veoma svetim i posebnim. Ili će se, ako me vodi Duh Božji, mjesto u kojem nema pogleda pretvoriti u mjesto gdje će me motriti Bog. Ovo ću mjesto doživjeti kao jedno „nada“, jedno ništa koje me okružuje, a samo će drugi možda biti u mogućnosti spoznati da tamo ima jedno „ja“ koje biva dozvano u život od strane Jednoga čije oči ne mogu vidjeti, ali zato on vidi mene, i čiji dah ne mogu osjetiti, a ipak me on svojim dahom nosi. I naravno, drugi neće nužno bolje od mene samoga razumjeti ono što vide da biva prizvano u život.

Na kakvo se to ti putovanje spremaš? Dopusti da ti ponudim jedan primjer. Ne znam jesi li dovoljno star da se sjećaš Hladnog rata; ili je li možda Hladni rat u tvom dijelu svijeta imao nekoga većeg utjecaja koji bi ostavio traga na tebi dok si odrastao? Jedan od nusproizvoda Hladnog rata bio je literarni i filmski žanr špijunskih priča, pripovijesti o spletkama, tajnim životima i (u najgorem slučaju) borbi između dobrih i loših likova, te u nešto rjeđim (i boljim) slučajevima između moralno neodređenih ljudi s obje strane Željezne zavjese.

Pokušaj zamisliti da si agent jedne ili druge strane – iz moje točke gledišta, najlakše mi se zamisliti kao zapadnog agenta zakopanog duboko u komunistički teritorij. Zatim zamisli da si nekoć davno dobio upute od šefa agencije kojoj „pripadaš“, te da su ti za tvoju misiju dodijelili točno određene „kontakt osobe“. I tako, uvjeren da oni stoje iza tvojih leđa, zaronio si u posao i, duboko u neprijateljskom teritoriju, počeo graditi zajednicu podižući malene znakove kraljevstva kojem služiš. Nadalje zamisli da se dogodilo nešto čudno, da se dogodio nekakav puč u agenciji koja te je poslala na zadatak, promjena politike, te da su sve „kontakt osobe“, ljudi koji su za tebe znali i pripremali te diskretno smijenjeni. Odjednom si izgubio svaku izravnu vezu sa svojom agencijom. Duboko si u podzemlju i odjednom više nemaš pokriće, potporu, nemaš sredstava, nemaš čak ni identitet. Tim više što novi agenti koje agencija odašilje ni ne znaju da postojiš, a vjerojatno bi kod njih naišao na potpuno neodobravanje,

jer, ako si zaista ono što tvrdiš da jesi, onda si ti dio jednog starijeg i trenutno ozloglašenog pristupa „neprijateljskom teritoriju“ u kojem si već odavno na tajnom zadatku.

U agenciji naravno ima još ljudi koji te poznaju, ali si oni više ne mogu priuštiti da to kažu. To je zato što bi svako povezivanje s tobom dovelo u pitanje njihov vlastiti položaj u agenciji. Ukratko rečeno, postao si ne-osoba. „U našim knjigama takvoga nema, gospođo“ glasi stereotipni odgovor na upit u Glavnom stožeru dan svakomu tko je dovoljno lud da ustvrdi kako te poznaje. Uvjerljiva oporecivost je ulje za podmazivanje koje održava ovu agenciju u funkciji.

I što da radiš? Još uvijek lojalno obavljaš svoj posao, jer voliš projekt radi kojega si prvotno i poslan na zadatak. Komunikacija se, međutim, u potpunosti prekinula. Na Radiju si u prilici čuti službene proglose agencije. Između redaka možeš pročitati „pravo“ značenje onoga što biva izrečeno, ali ti više ne postojiš, nemaš nikakvu vezu sa Glavnim stožerom, ti si nitko i ništa. Hoćeš li, dakle, potaknut gnjevom i ljutnjom zbog načina na koji se agencija prema tebi ponijela odustati od rada na projektu za koji si prvotno pozvan i obučen? Ili pak toliko voliš taj projekt da si spreman voljeti agenciju koja te sada mrzi, uvjeren da će se na kraju ipak sve dobro završiti? Lako je voljeti agenciju dok ona voli tebe, ali voljeti ju i nakon što te se ona odrekne? E tu je prst Božji!

Upravo na ovom mjestu potičem tebe, ali i sebe samoga, koji sam često na izmaku snaga, da vidiš u kakvoj se povlaštenoj situaciji nalazimo. Istina, ne postoji nikakva komunikacija sa Glavnim stožerom koji može govoriti samo o „njima“ i nikad se ne može obratiti „tebi“; istina, oni ili ne znaju da postojimo, ili im treba uvjerljiva oporecivost zbog vlastitih interesa, ali u međuvremenu mi ovdje, duboko na neprijateljskom teritoriju, možemo nastaviti s izgradnjom ne samo nekog malešnog obrambenog mjesta, nego same Katoličke crkve – u cijelosti, cijelu stvar. Da stvar bude ironična, to možemo raditi s manje uplitanja raznoraznih nametljivaca nego što bi to bio slučaj da komunikacija još uvijek funkcionira. Usuđujemo li se, dakle, dopustiti da nam ljubav bude proširena tako što ćemo graditi bez odobrenja, dok čeznutljivo čekamo dan kada će pasti neki Berlinski zid i komunikacije ponovno biti uspostavljene? Možeš li preuzeti odgovornost za to? Možeš li ustrajati?

„*Esto va para largo...*!“, „Bit će to dug put!“ – glasio je mudri savjet koji mi je dao jedan od mojih odgojitelja, jedna od mojih kontakt osoba, koji je usto što je gay također povjesničar. Rekao mi je, kao što ja sada tebi govorim, da će proces prilagodbe istini po ovom pitanju trajati vrlo, vrlo dugo. I taj će se proces dovršiti samo ako ljudi kao što smo ti i ja budemo spremni voljeti projekt i ne brinuti se

zbog nereda u agenciji, ako budemo strpljivi i kontakt osobama dadnemo dovoljno vremena da smognu hrabrosti da nas potraže i razgovaraju s nama kao suradnicima. Jedna od stvari koja će nas tjerati da nastavimo s radom jest to da se uvijek iznova možemo vraćati na ona neobična hladnoratovska sastajališta, poštanske sandučice špijunske komunikacije, na kojima će nam sasvim tiho, iz drevnih tekstova te po kruhu i vinu naš izvorni odgojitelj i naša prva kontakt osoba, onaj Jedan koji je prvi udahnuo život našem projektu šaputati riječi ohrabrenja, snage i ustrajnosti. Pritom će sadašnji momci iz agencije trčkarati unaokolo, odvrćući pozornost i stvarajući besmislenu buku, a na koncu ipak neće uspjeti ušutkati drevni kod.

Tko zna, prijatelju moj, hoće li se ikada ponovno ukazati ovakva prilika za komunikaciju? Tko zna je li ovo samo treptaj u eteru, tko zna hoće li blokatori katoličkih radiovalova uspjeti spriječiti daljnju otvorenu komunikaciju između katoličkoga „ja“ i katoličkoga „ti“ koji su oboje igrom slučaja homoseksualci? Ili se možda vječni led Crkve ipak počinje topiti, pa će međusobni razgovor postajati mnogo, mnogo lakši? Kako god bilo, dopusti mi da ti kažem što sam tijekom svojih godina provedenih u podzemlju na neprijateljskom teritoriju otkrio: Nisi sam i Njegova obećanja su istinita.

Uz jedan veliki zagrljaj
od tvoga brata,
Jamesa